

בית כנסת בני ישראל

HEGEDŰS-CSÁKY-BENÉI JISZRÁÉL ZSINAGÓGA
és
BÉT SMUÉL TANHÁZ

2024. DECEMBER 22 - 2025. JANUÁR 4. HANUKA SZÜNET

**ZSINAGÓGAI INFORMÁCIÓK A POLGÁRI ESZTENDŐ UTOLSÓ ZOOM
ESEMÉNYEIRE**

2024. december 15 – december 21.

Közvetlen link:

<https://us04web.zoom.us/j/6579029560>

ID szám: 6579029560

Password: 917838

BÉT SMUÉL TANHÁZ ZOOM ELŐADÁSAI:

15. vasárnap 18:00 Róth László: A csodarabbik nyomában

16. hétfő 18:00 Paskesz Zev: Kommentár irodalom

17. kedd 18:00	Schöner Alfréd: Mi lett a 12 törzs sorsa?
18. szerda 18:00	Darvas István: A kommentárok világa
19. csütörtök 18:00	Fekete László: Kántorvilág XXI.

Sábباتi tudnivalók 2024. december 20 – december 21.

16:30	tanulás
17:30	istentisztelet a zsinagógában
09:00	szombat délelőtti istentisztelet a zsinagógában HETISZAKASZ: VÁJÉSEV

Egy mondat a hetiszakaszról.... VÁJÉSEV

וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקנים הוא לו ועשה לו
כתנת פסים.

"Izrael jobban szerette Józsefet, mint többi fiait, mert
öregségének gyermeke volt és készített neki egy tarka
köntöst."

Hétköznapi imarend

vasárnap-péntek reggel zsinagóga	08:00
hétfő-csütörtök este ZOOM	18:00

PÁRÁSÁT VÁJÉSEV-VÁJÉSEV HETISZAKASZA

KOMMENTÁR

Forrás: OR-ZSE régi honlap

„A midjaniták eladták Egyiptomba Potifárnak, Fáraó udvari tisztjének”.

A cím jelentése: és lakott.

Mármint Jákob Kánaán földjén.

Fia, József, 17 évesen felügyelte Bilha és Zilpa fiait. Rossz híreket hozott apjának fivéreiről. Tehát "mószerotl".

Ezért nem lehetett népszerű testvérei előtt. A feszültséget még fokozta, elmesélt két álmot. Kévéket kötöttek. József kévéje állva maradt, Jákob többi fiainak kévéje leborult előtte. Majd a másik álmom. A nap, a hold és tizenegy csillag szintén leborult előtte. Ezen álmot már apja sem hagyta szó nélkül. Elmenjen az anya, aki már nem is él, az apa és testvérei mind, hogy leboruljanak József előtt. Az apa ennek ellenére szerette Józsefet, tarka köntöst csináltatott neki.

A fiúk legeltették a nyáját Seken előtt. E város közelsége szorongó érzést kölcsönzött Jákobnak, ezért utasította Józsefet, hogy nézze meg, nincs-e baj, jól vannak-e a testvérek. József el is ment, de nem találta őket. Egy arra járó ember kérdésére azt felelte: testvéreimet keresem. Ez a mondat kilépve az írás környezetéből, önálló életet élve szállóigévé vált.

Az ember útbaigazította Józsefet, Dotán felé mentek. Amikor a testvérek meglátták az „álmodozót”, összeesküdtek, hogy megölik. Reubén tanácsára megkímélték az életét, de egy gödörbe dobták, amelyben nem volt víz, de lehetnek kígyók, skorpiók. Letépték róla a tarka köntöst, bemártották egy kecske vérébe, bizonyítandó, hogy vadállat tépte szét a fiút. Kiáltására egy arra haladó midjanita kereskedő csoport kihúzta és eladta az izmaelitáknak 20 ezüstért.

Jákob amikor meghallotta József eltűnését és megpillantotta a véres kabátot, megszaggatta ruháit. Végasztalták fiai, lányai, de ő vigasztalhatatlan volt.

A midjaniták eladták Egyiptomba Potifárnak, Fáraó udvari tisztjének.

Közben a Tóra Jehuda és menyje Támár történetét meséli el.

Majd folytatódik József regénye. József tehetsége igazolódott, a ház vezetését, az ügyek intézését gazdája rábízta, amit szerencsés kézzel el is látott. A szép ifjú iránt szerelemre lobbant Zulejka, Potifár felesége. Az erkölcsös ifjúnak, a megvetett rabszolgának felemelő lehetett volna a bizonyára szép tekintélyes asszonyság közeledése, de vallásos meggyőződése és gazdája iránti hűség megakadályozta, hogy viszonzza érzelmeit.

A kikoszorozott, megbántott úrinő lerántotta József ruháját és erőszakossággal vádolta az ifjút. A férj bár gyanakodott, és ha nem is hitte el a vágyat, de asszonyát megszégyeníteni nem akarta, ezért börtönbe vetette Józsefet. Tehetsége ott is megmutatkozott, a börtön parancsnoka számos feladatot bízott rá.

A börtönbe két miniszter is került. A főpohárnok és a fő sütőmester. A magyarázat szerint az előbbi azzal vádolták, hogy a Fáraónak felszolgált italban legyet találtak. A sütőmester kalácsába pedig faforgács került.

Mindketten álmodtak. Az álom nagyon elkésérítette őket. A pohárnok három szőlőtőről álmodott, ennek jelentése – mondta József a serlegek mesterének – három nap múlva visszahelyez a király állásodba. De ne feledkezz meg rólam, mert ártatlanul kerültem ide. A felmentés magyarázata, hogy egy légy egy pillanat alatt berepülhet a pohárba.

A fő sütőmester is bizakodóan várta álmának a megfejtését. Három kosár süteményről álmodott, amelyet madarak csipkedtek. József ezt is megfejtette, de nem volt benne köszönet. Három nap múlva kivégzik a szerencsétlen főpéket, mert a liszt megszítálása kötelessége lett volna.

A hálás pohárnok megígérte, hogy nem feledkezik meg Józsefről. A biztonság kedvéért csomót is kötött a zsebkezdőjére. Mégis megfeledezett Józsefről és az ígéretéről.

Deutsch Gábor

KOMMENTÁR 2.

Részlet Menáchem Meron: **Az élő Biblia** című
könyvéből

VÁJESEV

"TESTVÉREIMET KERESSEM ÉN"

Hetizakaszunkkal megkezdődik Mózes első könyvének legérdekfeszítőbb elbeszélése, József története. József a szeretett feleség, Ráchel fia és így Jákob akaratlanul is kényeztette.

"Jisráel jobban szerette Józsefet minden fiánál, mert öregsége gyermeke volt és díszes mentét csinált neki." (Gen. 37/3.) Az elkényeztetett, 17 éves József árulkodott testvéreire apjánál. A hagyomány szerint a testvérek lenézték Jákob ágyasainak fiai (Bilha és Zilpa szolgálónők) és azokat szolgálóknak nevezték. Józsefet kétszeresen is gyűlölték: elkényeztettségéért és árulkodásáért.

A történet József álmaival folytatódik, melyek arra mutattak, hogy uralkodási vágyai vannak. (A kévék és az égitestek meghajoltak előtte.) "Szóltak hozzá testvérei: hát uralkodni akarsz rajtunk? És még jobban meggyűlöltek." (u.o./8.) Végül is kivárták az alkalmat és eladták Józsefet rabszolgának. "Eladták Józsefet az izmaelitáknak húsz ezüstért, akik őt Egyiptomba vitték." (u.o./28.) Egyiptomban mint szolga is magasra vitte és mikor börtönbe került végül, ott is nevet szerzett magának álmofejtéseivel. Az élénk és színes elbeszélés csúcsa, hogy József a Fáraó helyettese, illetve alkirály lett Egyiptomban. Az elbeszélés túl az irodalmi értéken nagyon sok erkölcsi tanítást ad az olvasó, a zsidó nép számára.

József eladására az adott alkalmat, hogy apja kérésére elment testvéreihez a távoli legelőkre, hogy hogylétük iránt érdeklődjék. Mikor útközben emberekkel találkozott, így szólt: "Testvéreimet keresem én." (u.o. /16.) József testvéreit kereste, de helyettük gyűlölködő ellenségeket talált, akik előbb életére törtek, majd a vezető, Júda tanácsára eladták őt rabszolgának. "Így szólt Júda testvéreihez: mi hasznunk van abból, hogy megöljük testvérünket. Adjuk el őt az izmaelitáknak, kezünkön ne száradjon vére, hiszen testvérünk ő." (u.o./6.) Ez a mondat: "testvéreimet keresem én", legfőbb erkölcsi tanítása az elbeszélésnek. Legyen bármi ellentét, különbség, ideológiai nézeteltérés a család vagy a nép körében, a legfőbb parancs: "testvéreinket keresni" - vagyis keresni és meglátni a közöset, az egyetértés felé törni. és nem gyűlölködni a másság miatt!

Kicsiny kis országunkban életfontosságú kötelesség, hogy a különféle gondolkodású emberek, jobb vagy baloldal, vallásos és vallástalan, askenázi vagy szfárádi egymásban teavéreket lásson és a vita ne gyűlölködést, uszítást, sőt, emberéletek kioltását idézze elő.

A hetiszakas és a hozzá fűzött talmudi legendák a testvérgyűlölet elrettentő következményeit mutatják be. A Tóra elbeszélése szerint Jákov és egész családja kénytelen volt elhagyni Kánaán országát és Egyiptomba vándorolni. A Talmud következtetése az volt, hogy a testvérgyűlölet okozza a gálatot, a hazátlanságot, a szétszóratást. A Második Szentély pusztulásának háttere a "szinát áchim", a testvérgyűlölet volt.

Érdekes legendát fűz a Talmud az e heti szidrához. A Bár-Kochba-felkelés letörése után (isz. 135) Hadriánus császár megkérdezte a zsidó bölcseket, milyen büntetés jár annak, aki testvérét rabszolgának adja el. Ők tórai idézettel válaszoltak. "Aki embert lop és eladja, halállal lakoljon." (Ex. 21116.) Erre a császár így szólt: "Nincs tudomásom róla, hogy József eladásáért bűnhődtek volna. Ezért Izrael tíz vezető férfúja fog lakolni a bűnért." (Így végeztek ki tíz zsidó vezetőt, köztük Rabbi Akivát, Rábán Simon ben Gámliélt, stb.) Emléküket a Jom Kippur-i imában és egy Tisá Beáv-kor elhangzó gyászdalban örökítettük meg.

Hetiszakasunk arra is tanít minket, mire vezet az elkényeztetés és a különbségtevés gyermek és gyermek között. Az irigység emberi tulajdonság és bőven előfordul testvérek között is. Nem minden családtagok közötti viszály végződik olyan happyenddel, mint József esete, amikor a rabszolgából végül is egyiptomi alkirály lett.

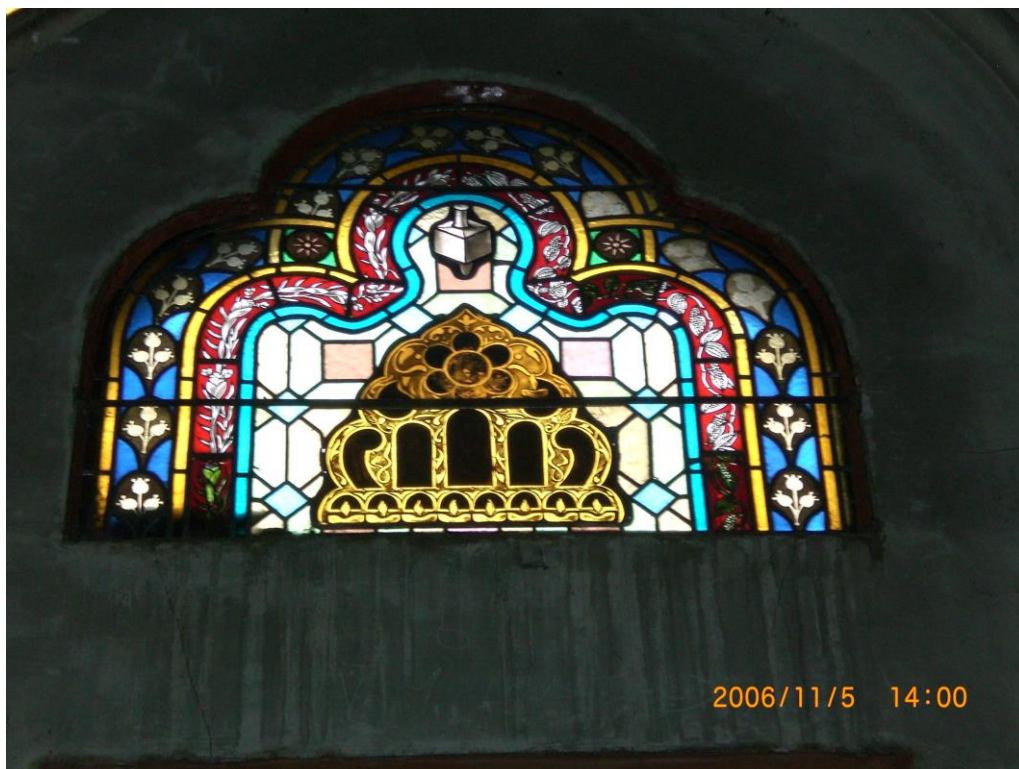
Dávid király fiai között dúlt a királyság örökléséért folyó harc. Amnon, Ávsáalom és Adonijáhu mind erőszakos halállal veszítették életüket az uralomért folyó testvérháborúban vagy szervezett lázadásban. Miként Jákov előnybe helyezte a szeretett asszonytól, Rácheltől született fiát, úgy Dávid király is a szeretett Bátsevától született Salamont nevezte ki utódjának, holott nem ő, hanem Adonijáhu volt az idősebb.

A Tóra törvénye előírja, hogy az elsőszülött jogait tilos elvenni akkor is, ha nem a jobban szeretett asszony gyermeke. "Ha valakinek két felesége van és az elsőszülött a kevésbé szeretett asszonytól született, nem helyezheti (az apa) előnybe a szeretett asszony fiát."

Jákov halála előtt megáldotta fiait. (Gen. 49, fejezet.) Az elsőszülöttséget elvette a Leától született Reuvéntól és azt a Rácheltől született Józsefnek ítélte.

A mai időkben az apai kivételezéssel párhuzamos fogalom az úgynevezett protekcionizmus. Nagyon sokszor nem az arra rátermett vagy jog szerint illetékes kapja meg az állást vagy feladatot, hanem a rokon, a barát vagy a gondolkodásban közel álló.

Vajha megszívnélünk a Biblia tanítását, és részrehajlás helyett mindig az igazság útját követnénk és a vetélytársban is mindig testvért látnánk.

DECEMBER 25-JANUÁR 2. HANUKA ÜNNEPE

חנוכה

1) ZSINAGÓGÁINKBAN ÉS A ZSIDÓ OTTHONOKBAN ÚJBÓL FELLOBBANNAK AZ EGYIK LEGSZEBB ÜNNEPÜNKET, A FÉNY ÜNNEPÉT, A NAGY TÖRTÉNELMI HAGYOMÁNYOKKAL RENDELKEZŐ CHANUKÁT KÖSZÖNTŐ LÁNGOK. ÉGNEK A GYERTYÁK, S PISLÁKOLÓ LÁNGJUK MELLETT BŰVKÖRÉBE VONZ AZ ÓKORI TÖRTÉNELEM.

Hellenizmus és judaizmus.

Két fogalom, két karakter, mely különbözik egymástól, mely formálólág hatott az emberiség kultúrájára. A hellén gondolkörben élők mindig alkotókedvű, az élet különböző szeszélyeit kipróbáló embert neveltek. Klasszikus vonalú épületek, szép formájú szobrok kerültek ki a mesterek kezéből. A szír-görög kultúrának szerves része volt a testfejlesztés. Törekedtek az ideális testi szépség kialakítására. Sportjátékokat, lovasversenyeket, olimpiákat rendeztek. Versenyzett az ember, az arénában viaskodott az állat. A görög művészet két istenségnek hódolt. Dionysosnak és Apollónak. Dionysos a bor, a kicsapongás, az extázis, a dal, a zene, a tragédia istene. Apolló a békéé, a pihenésé, az esztétikai érzésé, a logikai rendé, a festészeté és a szobrászaté. Az e kultúrkörben élő emberhez talán Dionysos állt közelebb. Kívül fény derű, pompa, de belül a sötét sikátorok leple alatt elégedetlenség és fájdalom honolt. Érdekeikről ritkán szólott a törvény.

„*A könyv népe*” - így hívták az ókorban a zsidóságot. Nem véletlen ez a meghatározás, sőt nagyon is tudatos. Életüket nem azok a tényezők határozták meg, melyek a szír-görögökét. A Szentélyen kívül nem voltak megcsodált épületeik, sehol sem emelkedtek nagyjait megőrző szobrok. Nem voltak hívei a testkultúrának. A zsoltáros így énekel: ***"Nem a lovak erejére vágyakozik, nem a testi erőben leli örömét."*** A szellemre áhítoztak. A bibliai gondolkodás majd a talmudi eszmevilág volt lényeges számukra. Vallották az emberiség egységét, a felebaráti szeretetet, mások és saját jogaik védelmét. Hirdették a hit fontosságát, eszményét. Kötelezővé tették a szenvedések enyhítését. Követelték a munkát, az alkotás és a teremtés szükségességére hívták fel a figyelmet. Tanították az igazság szeretetét, a szerénységet. Példaképpül állították az erkölcsi tisztaságot, embertársuk javának előmozdítását. Mindenek előtt, s mindenek felett vallották Isten egységét. A Láthatatlanét, ki emberi érzékszervekkel nem észlelhető, ki téren és időn felül helyezkedik el.

A hellenizmust, a görög gondolkodást erőszakkal terjesztették a Földközi-tenger medencéjében. A nép mely behódolt, a vallás, mely a hódító hitbe beleolvadt, fennmaradhatott. Júdea népe azonban nem fogadta el az idegen uralmat. Az egyistenhit meggyőződésével, az igazság biztos tudatával szívükben keltek fel a makkabeusok, hogy kiűzzék a betolakodókat.

Győzelmük emlékére lobbannak fel a zsinagógai, a köztéri, s az otthoni *hánukijában*, az ünnepi gyertyatartóban, a hannukai lángok.

2) "VAN OLYAN SZELLEMI FORRÁS, MELY MEGERŐSÍTI A HŐSÖKET, VAN, AMELY ERŐT AD A GYENGÜLŐNEK. VAN, AMELY NAGGYÁ TESZI A SZERÉNYT, S VAN, AMELY SZILÁRDÍTJA A LANKADÓT.

(JALKUT SIMONI, JOEL 4.)

A zsidóság olyan szellemi forrásból merített, mely erőt adott neki, mely erőssé tette és megszilárdította. A hit forrásából táplálkozott Mátitjáhu hősiessége, ez segítette a győzelem, s a vallásszabadság kivívásában.

A Talmud röviden meséli el a zsidóság fennmaradásáért vívott harcát. (Sábát 21/b) Folytatólagosan találhatjuk Hillél és Sámáj, a két iskolateremtő rabbi vitáját a gyertyagyújtás rendjét illetően. Érvek, és ellenérvek csatájában győz a köreinkben máig is elfogadott gyakorlat.

„Az emelkedő számú gyertyák” elvét alkalmazzuk. Így az itt található hilléli mondásnak alkotókészsége, szellemformáló ereje, s alakító hatása van.

Amikor a hanuka gyertyákat fokozatos sorrendben gyújtjuk, vallási kötelezettségünk mellett hitet teszünk e gondolat mellett is. Hisszük az alkotás szépségét, fontosságát, a fokozatosan megszerzhető ismeretek jelentőségét.

A hanuka mécsek vessenek fényt, világosságot az útra, melyen járni kívánunk. Hűek akarunk lenni önmagunkhoz, hogy eleget tegyünk a makkabeusi elvárásnak. Emlékeink élednek fel, amikor hálattal szívvel fordulunk az Alkotó felé és énekeljük a **Máóuz cur** ismert dallamát.

תג אורים שמח...שמחת חנוכה

Az oldalt szerkesztette:

Schöner Alfréd

בית כנסת בני ישראל

BZSH Hegedűs Templomkörzet

Benéi Jiszráél Zsinagóga

1136 Budapest, Hegedűs Gyula u. 3.

06-30-644-9083, 06-1-340-5085

e-mail: hegedus@bzsh.hu;

<https://hegedus-zsinagoga.bzsh.hu/>